

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi-
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memlekettlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: VI

Ankara, 13 Haziran, 1929

Sayı: 133

İnanan Ve İnanmayan

İnanan insan ile inanmayan adam arasında yalnız bir sıfat farkı değil, bütün bir düşünüş, yaşayış, hissediş farkı, bütün bir ruh mekanizmesi farkı vardır. İnanmayan bir nesil içinde inananlar, ayrı bir mahlûk gibi yaşarlar: hakikî yalnızlık, öyle zannederim ki dağ başında otlakla ve ağaçlarla baş daşa ve diz dize yaşayan bir münzevi için değil, belki koskoca bir şehrin içinde veya hayatî bir ehemmiyeti haiz bir iş başında, inanmayanlarla çevrilmiş bir imanlı adam için mevcuttur.

İnanmayanlar derken gözümün önüne şöyle bir tip geliyor: iddiaları çok, arzuları mebzûl, fikirleri sayısız, bol söyleyen, çok vadeden, her işi yapmağa hazır bir insan; bütün bunlar, çalışkan, ümitli, genç ruhlu ve kuvvetli her iyi kimsenin iftihar edebileceği vasıflardır; fakat inanmayan insan için bir küçük farkla: ona göre bütün bunların, bu fikirlerin, arzuların veya vaatlerin, hatta işleirnin bizatihi hiç bir manası yoktur; O, bunların hiç birisine bağlanmış değildir; bin bir çeşit eşya satan bir mağaza gibi zekâsının kıvrımları içinde depo edilmiş neler yoktur? Bunları beyenmiyorsanız, biçimi, kesimi başka, rengi, kokusu ayrı olan öteki neyden mallarını derhal yorulmadan önünüze yayar. Fakat yanılmayınız, bunlara karşı da ruhu aynı vaziyettedir: hiç birisi kalbinin kapusu önünden geçmemiş ve şahsiyetinin gümrüğüne ugramamıştır.

Böyle bir insan kadar hür ve o derece endişesiz yaşamak kimseye nasip olamaz: bizi bağlayan, sıkan devletin kanunları değil, etrafımızda ki insanlar değil, belki o kanunlarda ve o insanlarda bizi bağladığını ve sıkıldığını zan-

nettiğimiz, öyle kabul ettiğimiz şeylerdir; nitekim bunun aksini düşününce, içimizde bir nevi rahatlık hissetmeğe ve kâbustan kurtulmuş gibi sevinmeğe hiç bir mani yoktur. Öyle veya böyle zannetmek, şunu veya bunu kabul etmek ise, mutlaka ve kat'iyen kafamızdaki miyarlara göre değişir: O miyarlar, bizim şahsiyetimizi vücuda getiren en aziz kısmımızdır; ve biz onlara kelimizden parçalar diyerek, inatçı bir sevgiyle bağlarız. İşte inanmayan adamın ruhunda bu miyarlar, sabit olmadığı gibi, bunlar kendi malları da değildir: vakayi ve hadisat nasıl isterse müthiş bir kolaylıkla derhal gözündeki gözlüğü değiştirir ve size yemin ederek dünyanın hakikaten başka türlü bündüğünü söyler.

Bunlar hakikatte, fena insanlar değildir; hatta eğer fena olmuşlarsa, kabahat kendilerinin de sayılmaz. Bunların mai mukattar gibi saf nümuneleri vardır: adeta fisebilillah böyledirler; kendilerine sorsanız, "ne yapalım, derler; dünya böyle gidiyor.. Evet, bu, doğrudur; zaten bu nevi insanlar, dünyanın, pek çokları için böyle gittiği bir devirde mantar gibi yerden biterler. Hatta bunlar çok dafa, başkalarına fenalık için değil, hatta kurnaz oldukları için bile değil, belki sadece kendilerini fenalıktan korumak için böyle olduklarını, kendi kendilerine itiraf ederler: yalnız hakikatte öyle olmasalardı, kendileri mutlaka fenalığa çarpılmıyacaklardı, yahut çarpılsalar bile, o kadar betbaht olmiyacaklardı; Lâkin ne yapsınlar ki, ruhlarında, hiç bir şeye bağlanmamak zafından gelen kuvvetli bir alışkınlık, onları böyle, birbirinden aykırı denecek kadar farklı fikir, kanaat hüküm ve arzu diyarlarında dolaştırır.

Bu arzu üzerinde bir cemiyet, yalnız böyle insanlardan mürekkep olsaydı, diye düşünüyorum, acaba o memleketin hali ne olurdu? Ve işleri nasıl dönerdi? İtiraf edeyim: aklım bunu kestiremiyor. Yalnız bildiğim ve gördüğüm bir şey var ki, bunların nispeti çoğaldıkça, bunların karşısında eyi fena bir fikre veya bir hisse ruhunun ana hatlarını bağlamış gönül adamları şaşırıyorlar; vakia bence bu, o kadar korkulacak şey değildir; fakat daha fecii var: bütün bir kütlenin hayatında sayısız müşterek işler vardır; bunların tutumu, bunların yürütülüşü ve yaratılışı, gevşiyor ve pörsüyor; işte bu acıklıdır. Vakia hayat, filân ferdin, filân zatın sinirlenmemesi veya rahatı için tedbir almağa lüzum görmez; fakat bütün bir kütlenin, bütün bir zümrenin müşterek menfaatleri mevzuubahs olduğu zaman, yukarıdan, yüksek kudret menbalarından gelen imanlı hareketin kuvveti kesilince, herhangi bir fert için değil, belki müşterek hayat için, idealler için ve inanan adamların hatalı olarak şahıslarına ait zannettikleri içtimai kuvvetleri için bir tehlike başgöstermiş demektir.

Etrafımızda inanmayan insanları tanımamız, kendimizi onlardan tecrit etmemiz, bir vatan borcudur.

Öyle zannediyorum ki, bu mikrop-ların şaşmaz bir miyarı vardır: müdafaa ettiği fikir ile yaptığı iş arasında tezat.. İfraz ettikleri toksinler de kolayca eseriyle tanılabılır: tenebbüt ettikleri muhit ve zümre içinde fikir ve iş ciddiyetinden iz bile bırakmamak..

Bu iki neticeye nerde rast gelirsek mikropların yaşayabileceği müsait bir muhit içinde olduğumuza, şaşmaz bir kanaatle, intikal edebiliriz.

MEHMET SERVET

Nesir:

İstanbul'dan Parçalar

I

“Beyazıt,, ta Çınar Altı

Bu bir ağaç ... Altında, su bardaklarının gıcır gıcır yıkan-
dığı, bir su çingırağının uzak ve
tehî akislerle yuvarlana yuvarlana
döndüğü, sükûtun dinlendiği, ve
güvercinlerin, büyük deniz ufuk-
larında kalmış son ışıkları da,
kumlu bir sahile heyâ-molayla
sürükleyen balıkçı sandalları gibi,
«Hu...» çektikleri bir ağaç altı.

Eğer aynalar içinde sabahın
nasıl açıldığını görmedinizse, ve
eğer içinizde bir sevginin neka-
hetini duymadınızsa, bu ağaç al-
tının ruhunuza vereceği lezzeti
anlamayacaksınız.

Yemyeşil yaprakları, yazın
kuvvetli güneşine, lüks bir salon
abajuru gibi açılırken, altına otur-
duğum vakit anladım ki, içimden
bir mangal alınmıştır. Ruhum,
uzun bir kış mütakıp, odasının
demir parmaklıklı pencerelerinden
bir bahar havası girerken, üstün-
deki mangal alınmış beyaz tüylü
bir Van kedisi gibi, sırtını çıkardı,
kuyruğunu dikti, silkindi, ve
yumuşak ağzını açarak uzun uzun
esnedikten sonra, ön ayaklarıyla
birdenbire ileri atıldı. Ruhum ki,
ateşleri kor olmuş bir mangal
altında yatan bir Van kedisidir;
acaba karşıdaki taş duvarların ince

karaltılarında mütecessis duran
bir Kertenkele mi gördü dersiniz?

Güneş-yaprak aralıklarından
henüz sulanmış asfalt zemin üze-
rine parça parça düşüyor... Karşı
binanın harap şehinşinlerinde,
kırık pancurlarında, metrûk ve
izbe odalarının kuytu köşelerinde
yaldızlanan örümcek ağları var.

Ve, taş kütüphanenin saçak-
larından, bir adak uğruna atılan
yemlere, Güvercinler yaprak yaprak
döküyorlar.

Ben, yazın geldiğini, ilk defa
bu ağacın altında otururken anlı-
yorum. Sanki, yapraklar arasına
sokulmuş bir gizli el, yalnız en-
sacim üstünde değil, fakat beyni-
min içinde, serin bir suya daldı-
rılmış bezlerle hafif bir masaj
yapıyor gibi.

Ve üstümdeki bu yaprak ye-
şili abajurun yırtıklarından sızan
ve gene yapraklar üstünde biri-
ken ziya ve hararet, öyle hissediy-
yorum ki, az sonra, asfalt zemin
üzerine ince ince damlayacak, ve
gene asfalt zemin üzerinde yaygın
bir su halile akacaktır.

Ozaman güvercinler çınarın
serabı altında koşsunlar. Tahayyül
etsinler ki, bu mermer sebilin

suyu artık kurumuştur. Ve içle-
rinden, suyu kuruyan mermer bir
sebil için - Hu... - desinler; «Hu...»

Biliyorum ki onlar, incecik ga-
galarını ıslatacak, hararetlerini
teskin edecek bir yudum suyu,
asfalt bir zemin üzerine düşmüş
ziya ve hararetin, mermer bir
sebili andıran pırıltılarında bul-
madıkları vakit, kanatları birden
bire çırpınacak.

İşte görüyorum: meçhul bir
tehlikeyi vehmederek, kanatlarını,
taş kütüphanenin saçaklarına doğ-
ru açtıkları zaman, güneşle meşbu
duvarda gölgeleri, kuvvetli bir
rüzgârla giriftleşen yapraklar gibi
birbirine karışıyor, ve ben bir
rüzgârın hakikaten çıktığını vehm-
ediyorum. Fakat başımı dallara
çevirdiğim an, anlıyorum ki,
rüzgâr sadece gözlerimde, ve rüz-
gâr, güvercin kanatlarının güneşle
meşbu bir duvara vurmuş akis'e-
rinden başka hiç bir yerde de-
ğildir.

Ve çingırarak dönüyor. Acaba yaz
buğulu bir küp yanında dönen bir
çingırağın uzak ve tehî akisleri
içinde mi sürünecek?... Bununla
beraber gelen yazı, bir su küpü
yanında dönen bir su çingırağın-
dan başka ne anlatabilir ki...?

Şimdi, elimdeki tahta bir tasta, ufak darı tanelerini, bir çocuk neşesile tekrar kaldırımlar üstüne uçan aynı güvercinlere avuç avuç serpeceğim zamanı düşünüyorum:

Elbet benim de bir beklediğim var;

Ve elbet, kıştan sonra yaz gelirmiş.

Kıştan sonra yaz geldiği için değil midir ki, bu dallar filizlendi, yapraklar yeşerdi, ve şimdi, üzerine konmuş buzların damla damla eridiği bir su küpü yanında bir su çingırağı uzak ve tehî akislerle yuvarlanıyor.

İçimi, yelkenlerini açmış bir gemi halile serazat bırakıyorum. O, gidiyor; ve gidecek. Rüzgârı bol denizlerde, yelkenlerin parça parça, didik didik ve yamalı olmasına rağmen, bezler şiştiği zaman, yelkenli bir gemi gitmeğe mecburdur.

Gidiyor, ve gidecek.

İçim, bu ağaç altında, rüzgâr-la dolmuş yelkenli bir gemi gibi gidiyor. Ve tahayyül ediyorumki, gelen bir yazı, ilk defa bu ağaç altında hissedilen damarlarım, bir kısarak kadar dinçtir.

Arkamda, şadırvan musluklarının, kalaylı güğümler içine boşalan ince seslerini duyuyorum. Ve mabedin mermer duvarları, arkasında-namaz vakti olmamakla beraber kulaklarıma, kesik iniltiler, uzun yalvarışlar geliyor. Kim bi-

li, bu, belki bir vehim; belkide taş kütüphanenin saçaklarına sıralanmış Güvercinler «Hu» çekiyorlar. Ve ben, onların sesinde, sabra ve tevekküle biraz daha âşina olur gibiyim.

Sabır ve tevekkül... Fakat madem ki, içimde, bezlerinin yamalı olmasına rağmen, güneşle parıl parıl yanan bir gemi tekrar yelken açtı; menzil uzak değildir.

Menzil uzak değil.

Gidiyorum ve gideceğim.

Lacivert semayı, muhayyerül'ül-kul bir şihirle başaşa edilmiş havuzlar gibi gösteren bu ağaç altında sabur ve tevekküle biraz daha âşina olmak için oturan şair, acaba aynı su çingırağının aynı uzak ve tehî akislerini duyarken, aynı Güvercinlerin bir «nev» hüznile dem tutan aynı seslerini dinlerken ve ruhunda aynı geminin âlemler gibi parıldayan aynı yelkenlerini seyredirken mi, bir sesin hatırası, ruhunda, yazdan bir pancur açtı dersiniz?

Ve güvercinlere atılan yemlerle tekrar havalanıyor, kanatlar tekrar çırpınıyor, az evvel sulanmış asfalt zemin üzerinde bîtap gölgelerin harekete geldiği vehm olunuyor, ve eski nezaretin saat kadrını mütemadiyen dönüyor.

Şimdi öğledir.

Artık, mermer döşemeleri hurdehaş avlunun süslü şadırvanına doğru giden ihtiyarlar görüyorum. Ve yukardan dir sebil dökülüyor.

Yukardan kubbeler üstüne, büyük çınarın fantezi bir salon abajuru-nu andıran yeşil dekoruna bir münacat sebili dökülüyor; Ve güvercinler derinden derine, bir müminin damarları içinde akan kan halile «Hu...» çekiyorlar. Burada, bu ağaç altında herşeyin yeşil olduğuna inanıyorum. Ziya, yeşil bir kristalden geçerek geliyor gibi. Dünyada bu tatlı renkten başka hiç bir şey yok. Ve gözlerimde sanki bir nevi Dalton hastalığı var. Hatta kendim ve içim yeşil... önümde, mermerlerine bir yiyecek hesabı yapılmış masa üstünde duran bardak, yeşil ve gölgeli bir renk içinde. Belki güvercinler, böyle uzun iniltilerle yeşil rengin gidecek olan hasretini çekiyorlar,.. Adeta yeşil bir deniz içinde yaşıyor gibiyim. Sarmaşıklarının, yüzbin kere tasfiye edilen güneş ziyalarıyla cilandığı yeşil, yemyeşil, ve seyyal bir deniz.

Ve içim yeşil bir denizde, yelkenleri hür bir gemi halile; serbest ve serazat.

O serbesttir, ve serazat... Nasıl böyle olmasın ki, rüzgârı bol denizlerde, yelkenlerin parça parça didik didik ve yamalı olmasına rağmen, bezler şiştiği zaman, yelkenli bir gemi gitmeğe mecburdur.

Ve büyük çınarın yeşil abajuru bana, tekrar yaşamak istediğim bir yazı tahayyül ettiriyor.

KENAN HULÜSİ